

Bemærkninger til foranstående forslag.

Traktatens forhistorie.

Bestræbelserne for at tilvejebringe internationale bestemmelser vedrørende menneskets virksomhed i det ydre rum går tilbage til 1959, da De forenede Nationer nedsatte et udvalg med den opgave at fremsætte forslag til samarbejde om fredelig udnyttelse af det ydre rum.

Den 17. oktober 1963 vedtog FN's 18. generalforsamling en resolution, som opfordrer staterne til at afstå fra at sætte genstande, der medfører kernevåben eller andre former for masseødelæggelsesvåben, i kredsløb omkring jorden og fra at anbringe sådanne våben på himmellegemerne. Den 13. december 1963 vedtog generalforsamlingen en deklaration om de juridiske principper for staters virksomhed ved udforskning og udnyttelse af det ydre rum, der i vidt omfang indeholder de samme bestemmelser, som nu er optaget i traktaten.

Den omtrent samtidige fremlæggelse i juni 1966 af et amerikansk og et sovjetisk traktatudkast med mange lighedspunkter betegnede et betydningsfuldt skridt på vejen henimod fastsættelsen af internationalt forpligtende bestemmelser på dette område. Disse traktatudkast blev derefter gjort til genstand for drøftelse i det juridiske underudvalg under udvalget vedrørende fredelig udnyttelse af verdensrummet, som på få uger nåede til enighed om hovedpunkterne i en traktat om fredelig udnyttelse af det ydre rum.

De i underudvalget opnåede resultater dannede grundlag for den videre behandling af spørgsmålet på FN's 21. generalforsamling, som den 19. december 1966 enstemmigt vedtog et resolutionsudkast, der — med bl. a. Danmark som medforslagsstiller — anbefalede traktatteksten til undertegnelse af det størst mulige antal stater.

Traktatens bestemmelser.

Traktatens artikel I fastslår, at udforskning og udnyttelse af det ydre rum, herunder månen og andre himmellegemer, skal ske til gavn for alle stater, og at alle stater har fri adgang til udforskning og udnyttelse af det ydre rum. I forbindelse hermed bestemmer artikel II, at det ydre rum ikke kan underkastes national suverænitæt.

Ved artikel III forpligter de kontraherende stater sig til at udforske og udnytte det ydre rum i overensstemmelse med folkeretten og FN-pagten og i fredens og sikkerhedens interesse.

I artikel IV forpligter parterne sig til ikke at sætte kernevåben eller andre masseødelæggelsesvåben i kredsløb omkring jorden eller placere disse våben i rummet eller på himmellegemer. Endvidere forbydes enhver militær aktivitet på himmellegemerne. Det fastslås, at disse alene må udnyttes til fredelige formål.

Artikel V bestemmer, at de kontraherende stater skal yde astronauter al mulig bistand i nødsituationer, og at astronauter indbyrdes skal yde hinanden bistand under virksomhed i det ydre rum.

Artikel VI fastslår, at en kontraherende stat bærer det folkeretlige ansvar for enhver virksomhed i rummet, hvori den deltager, hvad enten virksomheden udøves af regeringsorganer eller private. På tilsvarende måde bestemmer artikel VII, at en kontraherende stat er ansvarlig for skade, som ved sådan virksomhed påføres en anden kontraherende stat eller dens borgere.

I henhold til artikel VIII bevarer den stat, hvori en opsendt rumgenstand er indregistreret, jurisdiktion over og kontrol med genstanden og eventuelt personel under dens ophold i det ydre rum, ligesom ejendomsretten til genstanden eller dens bestanddele ikke berøres af, hvor de befinder sig. Hvis de findes, skal de tilbageleveres til den stat, hvor de er indregistreret.

Artikel IX bestemmer, at de kontraherende stater ved udforskning og udnyttelse af det ydre rum skal lade sig lede af princippet om samarbejde og gensidig bistand og skal tage tilbørligt hensyn til andre staters tilsvarende interesser. Parterne skal undgå, at deres rumvirksomhed medfører skadelig inficering af himmellegemerne og ugunstige forandringer i jordens omgivelser. Såfremt der består en risiko for, at andre staters rumvirksomhed kan lide skade, skal den ansvarlige stat indlede forhåndskonsultationer. Initiativet hertil kan også tages af interesserede kontraherende stater.

For at fremme det internationale samarbejde bestemmer artikel X, at de kontraherende stater på lige fod skal behandle anmodninger fra andre kontraherende stater om adgang til at iagttage de af dem selv opsendte rumgenstandes flyvning. (Der tænkes herved på benyttelse af andre kontraherende staters springstationer ved en stats egen opsendelse af rumgenstande).

Artikel XI indeholder en bestemmelse om, at de kontraherende stater i størst mulig udstrækning